

”Thank you, and God bless America!”

-

Religion i det amerikanska presidentvalet 2004.

Abstract

Syftet med denna uppsats var att undersöka religionens roll i amerikansk politik genom att studera det amerikanska presidentvalet 2004. Vi utgick från ett antagande att religion och religiösa frågor eventuellt kunde spela en viktig roll i detta val. Med hjälp av idéanalys var vår avsikt att lyfta fram de religiösa idéer presidentkandidaterna gett uttryck för och kombinera dessa med aktuell data för att avläsa religionens roll och möjliga påverkan. Vi jämförde material från det republikanska partiet och George W. Bush samt från det demokratiska partiet och John Kerry för att se hur dessa använde religion i respektive valkampanj. Genom vår studie och analys av material fann vi att båda kandidaterna diskuterade religiösa frågor och gav uttryck för religiösa idéer, men att de gjorde detta på olika sätt och med varierande framgång. Religiösa frågor var en av flera avgörande frågor och andra viktiga frågor var nationens ekonomi och kriget i Irak.

Nyckelord: religion, USA, presidentval, George W. Bush, John Kerry

Antal ord: 10 099

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte	1
1.2	Frågeställningar	3
1.3	Disposition	3
1.4	Avgränsningar	4
1.5	Material	5
1.6	Metod & Teori	5
1.6.1	Framing	8
1.6.2	Begrepp	9
1.7	Definitioner	10
1.7.1	Konservatismens	10
1.7.2	Liberalismens	11
1.7.3	Religion och sekulärism	12
1.8	Socialpolitiska frågor	12
2	Amerikansk politik	15
2.1	Republikanernas partiprogram	15
2.1.1	Stamceller	15
2.1.2	Abort	15
2.1.3	Äktenskapet	16
2.2	Demokraterna	16
2.3	Kandidaterna	17
2.3.1	George W. Bush	17
2.3.2	John Kerry	18
2.4	Evangelikalernas påverkan på valresultatet	18
2.5	Ohio – ett USA i miniatyr	19
3	Analys	20
3.1	Debatter	20
3.2	Debatten i Tempe Arizona	20
3.2.1	George W. Bush om samkönade äktenskap	21
3.2.2	John Kerry om samkönade äktenskap	21

3.2.3	John Kerry om abort och stamcellsforskning.....	22
3.2.4	George W. Bush abort och stamcellsforskning.....	23
3.3	Debatten i St. Louis, Missouri 8 oktober 2004	23
3.3.1	Kerry i debatten.....	23
3.3.2	Bush i debatten.....	24
3.4	George Bush i tal.....	24
3.5	John Kerry i tal.....	25
4	Resultat & slutsats	27
4.1	Slutdiskussion.....	29
5	Referenser.....	30

1 Inledning

När valresultaten från det amerikanska presidentvalet började komma in den 2 november 2004, och det stod klart att George W. Bush var vinnaren var media inte sena med att analysera varför. Somliga menade att republikanernas mobilisering av de extremt konservativa väljarna var avgörande, andra menade att religiös tillhörighet och/eller socialpolitiska frågor hade varit viktigast för väljarna. Att religion spelar en stor roll i amerikansk politik är inte i sig en nyhet, men valet 2004 visade tecken på att religion och religiösa frågor hade tagit större plats under valkampanjerna än de gjort på länge.

En presidentkandidats religiösa uppfattning påverkar i allra högsta grad dess chanser för att bli nominerad av sitt parti och även senare för att bli vald. För att titta närmare på hur religion och religiösa frågor kan komma påverka amerikansk politik har vi valt att genomföra en idéanalys av diverse tal, debatter och partiprogram från republikanernas presidentkandidat, George W. Bush och demokraternas kandidat John Kerry under respektive valkampanj år 2004, och se hur de diskuterar socialpolitiska frågor. Om den amerikanska partipolitiken i huvudsak består av två block, det republikanska och det demokratiska partiet, och rösterna delas mer eller mindre jämt mellan dem kan den grupp som röstar efter moraliska eller religiösa frågor istället för politisk färg få en vågmästarroll, eftersom de istället röstar på den kandidat som uppfyller deras religiösa och så kallade moraliska krav. Hur väl en presidentkandidat och hans parti utnyttjar dessa klyftor i samhället anser vi kan vara avgörande för valresultatet.

1.1 Syfte

Vi vill inledningsvis poängtera att denna uppsats inte behandlar religion i politiken som ett problem och därför ser vår problemformulering ut som den gör. Det är snarare så att vi anser att amerikansk politik är mångfacetterad och fascinerande, och den roll som religion spelar är ett intressant fenomen som är värt att undersöka. Speciellt då det amerikanska samhället är mycket präglad av religion och USA har fler religiösa människor än andra industrialiserade demokratier (Baker, Wayne i Green, J. C., (2010[2007], s. 23). Ludvig Beckman

uttrycker sig mycket väl och slående i inledningen till Grundbok i idéanalys när han skriver ”Politiska idéer formar människors övertygelser, sympatier och strävanden och har utan tvekan stor betydelse för samhällets utveckling.” (Beckman, Ludvig, 2005, s. 9). Ambitionen är uppsatsen i huvudsak skall vara undersökande och beskrivande. Vi väljer att fokusera på just valet 2004 av många orsaker. Klassiska divisioner mellan väljargrupper som kön, ras, religion och etnicitet yttrade sig även under detta val med skillnaden att religion och så kallade moraliska frågor visade sig vara en avgörande faktor för fler väljare än under tidigare val (Marjorie Connelly, 2004). Vi vill titta närmre på hur respektive presidentkandidat försökte appellera till denna stora väljargrupp genom att genomföra en idéanalys av tal och debatter där socialpolitiska frågor diskuterades. På detta sätt hoppas vi tydligare kunna se hur kandidater använder sig av religion för att attrahera väljare.

Vår hypotes var att Bush var hade tydligare religiösa ståndpunkter än Kerry samt att hans ställningstagande i socialpolitiska frågor lockade till sig fler religiösa väljare. Vi trodde att Bush på detta sätt exempelvis lockade till sig avgörande röster från olika kristna grupper under valet 2004. Vi utgick alltså från att det var viktigt och kanske även avgörande för amerikanska presidentkandidater att appellera till kristna väljare. Syftet med denna uppsats var att påvisa detta och besvara frågor som: Vilken relation har respektive kandidat till religion? Genom att studera material från respektive kampanj menar vi att det är möjligt att se bruk av exempelvis religiösa analogier samt ställningstagande i socialpolitiska frågor. Syftet med vår studie var inte att bevisa att religion och religiösa frågor spelar en avgörande roll i amerikanska presidentval utan snarare att en presidentkandidats skicklighet i att använda sig av dessa för att i sin tur locka till sig religiösa väljare kan ha en positiv effekt på valresultatet.

Genom att beskriva innehållet i våra utvalda texter vill vi klargöra politiska budskap och ta reda på vad avsändarna egentligen menar. På så sätt hoppades vi kunna ta reda på vad politikerna ville säga och vem de ville säga det till. Vår uppsats huvudsakliga uppgift är att tolka texter för att kunna urskilja politiska idéer och ideologier, och därför är det också en beskrivande studie men vi vill samtidigt påpeka att den har förklarande inslag eftersom vi även vill titta på om våra resultat återspeglas av väljarbeteende (Beckman, Ludvig, 2005, s. 14-15).

1.2 Frågeställningar

För att kunna analysera och bearbeta våra texter formulerade vi frågeställningar som fungerade som variabler för att finna och lyfta fram de sektioner som var relevanta för vår undersökning. Eftersom vi specificerade att vi ville studera hur just religion och socialpolitiska frågor diskuterades i texterna är våra frågeställningar tämligen selektiva, men vi menar att de är relevanta och kan användas som indikatorer för att studera detta fenomen (Esaiasson, Peter, 2007, s. 244).

Vi menar att följande frågeställningar kan ha varit viktiga för många kristna väljare i USA under valet 2004. Genom att använda oss av dessa frågor ville vi se hur presidentkandidaterna försökte att nå ut till denna väljargrupp.

- △ Används Bibeln som rättskälla?
- △ Appliceras religiösa värderingar på socialpolitiska frågor?
- △ Likställs kristna värderingar med god moral?
- △ Vilka likheter och skillnader finns det i kandidaternas bruk av religion i sin argumentation angående aborter, samkönade äktenskap och stamcells forskning i valet 2004?

1.3 Disposition

I vårt inledande kapitel av denna uppsats presenterar vi vårt ämne med en inledning, vilket vi senare vidareutvecklar. Vi presenterar även aktuella frågeställningar samt uppsatsens syfte, och senare redogör vi för den metod och teori som vi använt för att genomföra vår analys av vårt utvalda material. Vi har även valt att skriva kort om våra definitioner för att ge läsaren en bättre helhetsbild. Sedan följer en beskrivning av vår undersökning och analys. I slutet av uppsatsen återfinns vår slutdiskussion där vi reflekterar över våra resultat, presenterar alternativa resultat samt förslag på vidare forskning.

1.4 Avgränsningar

Vårt ämne kan diskuteras och analyseras på många olika sätt. Efter övervägande valde vi att begränsa den period av valkampanjerna som vi ville studera från 29 juli 2004 eftersom det Demokratiska partiet hade sin "National Convention" denna dag och John Kerry valdes till deras presidentkandidat. Vi valde att inte samla in kampanjmaterial som dateras till efter den 2 november 2004, eftersom valet hölls denna dag, och valkampanjerna avslutades. Då valkampanjerna utspelade sig för cirka åtta år sedan menar vi att det inte var nödvändigt för oss att ta hänsyn till att "... centrala uttryck har olika innebörder vid olika tidpunkter." (Beckman, Ludvig, 2005, s. 16). Det område av politiken som vi studerade var presidentval och dess kampanjer, och de politiska frågor vår undersökning behandlade var abortfrågan, samkönade äktenskap och stamcells forskning. Dessa var inkluderade och diskuterades i vårt utvalda material exempelvis tal. När vi diskuterar religion och religiösa värderingar syftar vi till den kristna tron.

Även om vi anser att kandidaternas politiska ställningstagande också kan studeras endast på en individuell nivå och att individuella kvaliteter hos kandidater är viktiga i amerikanska presidentval, menar vi att politiska partier och partiprogram har mycket stort inflytande i kampanjerna. Den stora roll som de spelar går inte att bortse från och vi menar att den är väl värd att titta närmare på för att finna potentiella samband. Vi utgår från att det är svårt att skilja på den enskilde kandidatens och partiets politik, därför utesluter vi inte faktorer som exempelvis politisk färg när vi analyserar vårt insamlade material. Valda amerikanska presidenter besitter mycket makt i exekutiv form, men presidentkandidater är mycket mer bundna till sina politiska partier och deras valplattformar.

Vår studie är i huvudsak aktörcentrerad eftersom vi studerar presidentkandidaternas retorik, men vi kommer även att behandla partiprogram och därför kan den även anses delvis vara idécentral. Vår definition av idébärare är limiterad till George W. Bush och det republikanska partiet samt John Kerry och det demokratiska partiet. Vi menar att det vore en alltför snäv definition att endast låta presidentkandidaterna representera den religiösa diskursen, och för brett och ohanterligt att enbart använda sig av allt material från partierna, men genom att kombinera kandidaternas uttalanden med respektive partiprogram blir vår studie mer balanserad och lätthanterlig. Vi hoppas att på detta sätt undvika att missa viktig information (Esaiasson, Peter, 2007, s. 246-248). Eftersom den amerikanska politiken domineras av det republikanska och det demokratiska partierna, anser vi att en närmre studie av dessa kommer att bidra till större

kunskap om landets politiska system och även vilka ideologier som var framträdande under valet 2004.

1.5 Material

Vi har valt att utgå från empiriskt material i form av tal, avskrift från debatter och partiprogram. Detta kommer att skapa en hög med material från George W. Bushs kampanj och en från John Kerrys, och vi kommer att jämföra dessa med varandra för att i sin tur identifiera de idéer och ideologier som framträder. Vi menar att de kommer att ge mening åt varandra genom att läsas samtidigt. Allt material har vi funnit i skriven form och därför lämpar de sig väl för vår studie. För att göra uppsatsen mer nyanserad vill vi även inkludera data från undersökningar angående väljarbeteende exempelvis. vilka frågor som ansågs viktiga under valet 2004, och sedan jämföra dessa med våra resultat för att se om dessa återspeglar varandra. I det utvalda materialet förekommer såväl ”manifesta” som ”latenta” budskap, men vi kommer att fokusera på de manifesta då vi antar att dessa lättare uppfattas av väljare. Det är inte alltid enkelt att skilja på dessa men de flesta av de budskap som vi undersöker antar vi kan utläsas direkt, speciellt i tal och debatter eftersom avsändaren det vill säga politikern är intresserad av att nå ut till mottagaren det vill säga väljaren så snabbt och tydligt som möjligt. Under arbetets gång kommer vi bland annat att använda oss av Quentin Skinners tolkningsperspektiv: Vad texten betyder för mig som forskare och uttolkare i min egen tid, och vad texten betyder för avsändaren. Detta för att bättre förstå avsändarens val av retorik. Vi kommer även att ”... fråga vad texten betyder för en mer eller mindre specificerad grupp av mottagare.” eftersom vi vill studera hur texterna talar till väljare (Esaïasson, Peter, 2007, s. 249-250). Vi använder oss av Reidar Larssons definitioner av ideologierna konservatism och liberalism som återfinns i *Politiska ideologier i vår tid*.

1.6 Metod & Teori

I politiken kan inte språkets roll överskattas, och det används flitigt av politiker som ett redskap. Ord är inte relevanta i sig själva utan deras mening skapas av mottagaren, i vårt fall väljaren. Då vi har undersökt diverse tal, partiprogram och

debattmaterial anser vi att idéanalys passar vår studie mycket bra eftersom vi skall granska innehållet i ett utvalt antal politiska texter (Esaiasson, Peter, 2007, s. 238). Vår studie är i huvudsak en ”beskrivande idéanalys” då vi har läst materialet och sedan organiserat det för att kunna urskilja idéer och ideologier, och även åsikter och föreställningar som inte kan avläsas vid första anblick. På detta sätt har vi kunnat dra egna slutsatser om materialet, vilket enligt Beckman är den kanske mest centrala delen av beskrivande idéanalys (Beckman, Ludvig, 2005, s. 49).

Vi skall granska materialet kritiskt men vår undersökning ämnar inte kritisera ideologier utan istället finna dem i texterna och se hur idéer riktas åt väljare, speciellt de som ställde sig konservativa till socialpolitiska frågor i valet 2004. Vårt arbete kommer att vara idékritiskt på det sätt som termen definieras i *Metodpraktikan* eftersom vi också vill se hur de olika texterna hanterar bestämda, främst moraliska normer. I valet av metod för vår studie är det svårt att separera och enbart välja idékritik eller ideologikritik då vi även kommer att titta på hur samhällliga konflikter lyfts fram i texterna (Esaiasson, Peter, 2007, s. 239).

De presidentkandidater och partier vi skall undersöka försöker genom kommunikation att appellera till väljarnas redan existerande värderingar, exempelvis religiösa. Vi vill studera denna kommunikation och jämföra textmaterial för att se skillnader och likheter i hur de uttrycker sig, samt vilka frågor de tar upp eller väljer att utlämna (Bergström, Göran & Boréus, Kristina, 2005, s. 89). Vårt val av kvalitativ textanalys som metod kommer förhoppningsvis att ge oss ett mer nyanserat svar och tillåta oss att upptäcka nya aspekter av amerikansk politik än en systematisk undersökning. Vi har valt att analysera vårt material manuellt och vi menar likt Bergström och Boréus att det tillåter oss att göra mer komplicerade bedömningar och tolkningar. Denna metod passar även vår analys väl eftersom vår problemformulering och val av ämne redan limiterat vårt urval av texter, och därmed har vi inte arbetat med någon överväldigande mängd text, i vilket fall det kanske hade varit mer passande att genomföra en datorbaserad analys. (Bergström, Göran & Boréus, Kristina, 2005, s. 44-45).

Med idéanalys vill vi finna sektioner i textmaterialet som behandlar socialpolitiska frågor, och studera dessa segment närmre. Mer specifikt vill titta på hur de olika parterna resonerar kring abortfrågan, samkönade äktenskap och stamcells forskning. Vi har valt att inte arbeta med argumentationsanalys eftersom denna metod inte passar vår problemformulering. Vi antar att sändaren i respektive text inte försöker vara ”intellektuellt övertygande”, men en djupare studie av argumentations- och beviskraft skulle kunna lyfta fram religiösa argument och se om dessa reflekterar, stödjer eller underminerar deras officiella ståndpunkter (Bergström, Göran & Boréus, Kristina, 2005, s. 91 & 132).

Vi vill dock inte se hur hållbara argument är genom att kritiskt granska dem, utan istället se vilka idéer som lyfts fram för att tilltala olika väljare. Vi har valt att närmare studera just de passager i texterna som behandlar socialpolitiska frågor därför att vi menar att dessa framhäver religiösa värderingar hos kandidaterna och partierna, och detta kan användas för att se hur stor plats religion tar i valkampanjerna samt hur vissa frågor används för att locka väljare. För att finna dessa för oss viktiga delar i texten, kommer vi löpande att använda våra frågeställningar för att se: Vilken är textens poäng? Stöds poängen av det som sägs? Vilka är egentligen argumenten och på vilka premisser vilar slutsatserna? För att få största möjliga förståelse av texterna, samt för att finna de svar vi letar efter kommer vi att läsa alla texter flera gånger (Esaiasson, Peter, 2007, s. 237). När textanalys används som forskningsmetod är det ofta svårt att urskilja vilken typ av analys som använts. Vi vill som tidigare nämnt först och främst använda oss av beskrivande idéanalys när vi tolkar vårt material.

Vi anser att det under valet 2004 (och än idag) pågår en slags konflikt i det amerikanska samhället mellan de som är för och emot de socialpolitiska frågor vi skall studera och vi vill genom vårt arbete se hur denna konflikt återspeglas i det politiska material vi valt att analysera. Vi menar att det problem som socialpolitiska frågor utgör är en socialkonstruktion, och att politiska aktörer bygger sin egen verklighet, och väljer att erkänna och gå med i denna eller ej. Genom att använda sitt språk när de diskuterar dessa frågor anser vi att det delvis formar samhället och påverkar diskursen kring ämnet, eftersom deras ordval både kan minska och öka konflikten och polarisera väljare. Vår uppsats är inte en diskursanalys men vi vill ändå påpeka att vi är medvetna om att språket i de texter vi analyserar inte endast kan påverka hur människor röstar p.g.a. de tilltalar vissa väljare ideologiskt, utan dessa texter kan även inverka på hur människor ”uppfattar världen” och att dessa idéer i sig kan influera väljarbeteende (Esaiasson, Peter, 2007, s. 239). Vi tolkar våra utvalda texter ”generöst” och försöker bortse från egna uppfattningar för att objektivt analysera författarens position. I vår referenslista inkluderar vi länkar till texterna för att bevisa vår objektivitet (Esaiasson, Peter, 2007, s. 252-253).

Eftersom vårt arbete till stor del består av en kvalitativ textanalys är det omöjligt att frånkomma det faktum att det delvis präglas av våra förutfattade meningar i till exempel val av texter för analys. Detta kan ses som en negativ påverkan på intersubjektiviteten, men detta menar vi vägs upp av vår vetenskapliga genomskinlighet. Vi är medvetna om att vår undersökning och dess resultat kan ha limiterad ”extern validitet” eftersom vår studie är teorikonsumerande, men vi anser att det historiska presidentval och det fenomen vi valt att studera är mycket intressant i sig självt och därför är detta inte något

större problem (Esaiasson, Peter, 2007, s. 175-177). Vi anser dock att våra resultat kan väcka intresse för vidare forskning och att vår undersökningsmetod och analysmodell kan appliceras på andra presidentval.

Vår förhoppning är att vår textanalys och våra personliga reflektioner skall göra vårt arbete mångfacetterat, men för att skänka mer legitimitet till vår undersökning har vi även valt att inkludera data och statistik från genomförda undersökningar av väljarbeteende som vi funnit i *The Faith Factor*. Vi menar att de frågor som tagits upp i de aktuella undersökningarna och deras resultat är relevanta för vår uppsats. Det hade varit intressant att genomföra en egen kvantitativ analyskomponent till vår kvalitativa textanalys, dels för att se vilka resultat vi hade fått med också därför att det hade skänkt mer originalitet till arbetet. Då vi inte har kunnat använda oss av SPSS, har detta emellertid inte varit möjligt att genomföra.

1.6.1 Framing

Det har varit svårt för oss att finna en teori att sluta upp bakom, men efter att närmare ha studerat Beatrice Bengtssons avhandling *Frame dynamics and stakeholders in risk governance: A study of EU food safety and GMOs* blev vi inspirerade till att dels i större utsträckning använda oss av *Textens mening och makt*, och att även applicera så kallad *framing* i vår studie. Framing kan innebära många olika saker och appliceras på många olika fall men vi har valt tolkningen att aktörer i ett givet scenario till exempel en argumentation om en bestämd fråga, skapar en egen verklighet inom en imaginär ram som de själva konstruerar. I sin avhandling använder sig Bengtsson av denna teori för att se hur olika aktörer till exempel politiker och intresseorganisationer inom EU diskuterar frågan om genmodifierad mat och hur de använder framing för att uppnå sina politiska eller ekonomiska mål.

Vi menar att detta tankesätt även går att använda i vår studie av textmaterial från presidentvalet 2004 eftersom det är intressant för oss att se hur kandidaterna skapar sina egna *frames* och verkligheter för att nå väljare och diskutera till exempel socialpolitiska frågor. Bengtsson menar att framing är viktigt i exempelvis. debatter om policy eftersom "... in order to achieve consensus, and eventually dominance, the frames must be clear to the audience." (Bengtsson, Beatrice, 2011, s. 249). Frames kan forma sina omgivningar (context-shaping) eftersom de definierar vad som är till exempel socialt, politiskt och ekonomiskt

gångbart i en reglerbar kontext. De frames som är framgångsrika kan även leda till en förändring i beteende (conduct-shaping) och ha en synbar påverkan eftersom de exempelvis kan omvandlas till lagar (Hay 2002 i Bengtsson, Beatrice, 2011, s. 61).

I vårt fall skulle till exempel kandidaternas syn på någon av våra givna socialpolitiska frågor ses som en *context-shaping frame* som potentiellt kan bli en *conduct-shaping frame* om denne bli vald till president. Ett exempel på detta skulle kunna vara "Defense of Marriage Act", vilken diskuteras under rubriken socialpolitiska frågor. En framing analys kan genomföras på väldigt många sätt, men i vår undersökning har vi tittat på vilka delar av våra utvalda texter som diskuterar socialpolitiska frågor för att sedan slå ihop dessa och se vilka religiösa frames vi kan återfinna inom dessa, exempelvis Bibelcitat, religiösa metaforer, anekdoter och övertygelser.

1.6.2 Begrepp

Vi har försökt att lyfta fram innebörden av de resonemang som går att finna i våra utvalda texter och vi är medvetna om att tolkningsmöjligheterna av dessa i princip är oändliga, men vi menar att vår avgränsning av frågor gör de politiska buskapen mer synliga och minskar möjligheterna för en allt för normativ personlig interpretation (Beckman, Ludvig, 2005, 31-32).

För att organisera vår undersökning och titta närmre på hur de olika aktörerna skiljer sig åt i sin argumentation har vi valt att arbeta med dimensioner. Dessa kommer att hjälpa oss att finna olika typer av argument i diskussionen kring våra utvalda socialpolitiska frågor. Vi vill se hur George W. Bush och det republikanska partiet respektive John Kerry och det demokratiska partiet, ställer sig till abort frågan, samkönade äktenskap och stamcells forskning. För att se hur de förhåller sig till våra frågor har vi valt att delvis använda oss av några av Reidar Larssons dimensioner för att tydliggöra politiska ideologier bland annat *Grundvärderingar, människosyn, syn på samhällsomvandling, viktigaste enhet i samhället* och även det han kallar för *utopin*. Vi har valt att utelämna en av hans kategorier, organisering av ekonomin, därför att denna inte går att applicera på våra frågor (Beckman, Ludvig, 2005, 25-27).

Vi skulle även vilja addera två dimensioner till för att ge vår undersökning fler verktyg för analys, nämligen *moralsyn* och *samhällsteori* (Bergström, Göran & Boréus, Kristina, 2005, s. 165). De dimensioner som vi har använt oss av i texten klassificerar vi sedan som antingen *religiös* eller *sekulär, konservativ* eller

liberal. Med hjälp av denna analysram har vi kunnat urskilja kandidaternas politiska ideologier och religiösa idéer, och på så sätt även lyfta fram värderingar. Vi menar liksom *Tingsten* att ideologier innefattar påståenden om verkligheten, och de dimensioner vi valt ut för vår analysram synliggör dessa. En anhängare av religiös ideologi hänvisar ofta exempelvis till Gud och bibeln för att finna svar i moraliska frågor medan en sekulär individ refererar till vetenskapen eller sekulära lagar. Våra kategorier är inte helt ömsesidigt uteslutande eftersom vår religiösa kategori kan fånga in både konservativa och liberala påståenden, detta gäller även för vår sekulära kategori. Detta kan orsaka viss förvirring, men vi anser ändå att det är nödvändigt att använda båda då de inte är synonymer och fångar olika former av ideologier (Beckman, Ludvig, 2005, s. 26).

Vi har utformat denna analysapparat själva eftersom vi tyvärr inte har funnit någon liknande studie inom vårt valda område. Vår ambition med denna metod har varit att studera en del av den roll som religion spelar i amerikansk politik. Vi kan således inte förklara *varför* så är fallet men vi menar att vår utredning av fenomenet bidrar med ny kunskap och preciserar vilken roll den kan spela i presidentval och hur den används i till exempel socialpolitiska frågor. Detta bidrar i sin tur till att förklara verkligheten och detta är i sig givande (Beckman, Ludvig, 2005, s. 48). Eftersom vi redan valt ut vilka delar och idéer i text vi skall studera, har vi inte använt vårt kodschema för att räkna förekomsten av ord eller idéer utan istället för att finna dimensioner inom dessa.

1.7 Definitioner

1.7.1 Konservatismens

För att vår metod ska kunna förstås bättre har vi definierat några av de dimensioner vi nämner i metodelen. Detta är inget anspråk på att försöka fastställa hur alla med en viss politisk åskådning tänker utan snarare en beskrivning på hur vi själva tolkar hur ideologierna behandlar begreppen. Vi utgår från Reidar Larssons bok *Politiska ideologier i vår tid* för att bättre förståelse för dessa. Vi använder dock Larssons definitioner av ideologier i breda termer då vi menar att en mall liksom hans inte går att applicera direkt på alla aktörer. Vi ser istället på ideologier som skalor där aktörer kan infinna sig på olika platser. Vi har valt att inte presentera varför vi uteslutit att använda oss av andra ideologier, då detta skulle ta för stor plats.

När det gäller grundvärderingar har de konservativa historiskt slagit vakt om det bestående, exempelvis traditioner som endast förändras långsamt. De tittar gärna på historien för att hitta detta bestående som klarat tidens prövningar. Religionen har oftast varit en viktig normkälla och ligger ofta de konservativa nära hjärtat. Patriotism är nästan obligatoriskt. Enligt den konservativa människosynen skulle ingen konservativ presidentkandidat få för sig att förespråka ojämlikhet i rösträtten eller inför lagen. Eftersom kontinuitet och tradition är viktigt för de konservativa är den valda vägen för samhällsomvandling gradvis eller ingen förändring. Revolution eller snabba förändringar skall helst inte ske. Viktigaste enheten är nationen. Nationens självständighet och säkerhet står i centrum. Den grundläggande enheten i nationen är familjen. Familjen har ansvar för utbildning och uppfostran. Detta kan ses som en slags utopi. (Larsson, 2011.s.45-54).

1.7.2 Liberalismens

Även för liberalism utgår vi ifrån vad Reidar Larsson skriver. Grundvärderingarna vi har satt för liberalism är enligt läran om *nyttomoralen*. Det innebär att "Nytta eller lycka är det som varje individ eftersträvar. Gränser för individens strävanden utgörs av andra individers motsvarande strävanden" (Larsson, 2011.s.29). Politikens och samhället ska därför värna om avvägningar görs mellan alla olika anspråk. Samtidigt innebär detta att majoritetens behov kommer gå före minoritetens om de står i konflikt med varandra. Enligt liberalismens människosyn skall varje människa i teorin ha kompetensen till att påverka politiken. Vi tog även en teori från den liberale filosofen Ronald Dworkin som menar att alla människor är jämlika men också olika och samhället bör därför inte behandla alla lika.

Viktigast enhet i samhället är individen. Individen ska skyddas från statligt förtryck genom författade lagar. Med liberal syn på samhällsomvandling menar vi en gradvis förändring, där man varken låst sig för ett bestämt utopisamhälle eller för medlen att nå dit. Det är lättare att nå samförstånd till lösningar på akuta problem än att försöka enas om ett idealsamhälle, man bör därför gå stegvis fram. En klassisk liberal utopi skulle innehålla jämlikhet och slutet på skillnader mellan nationer samt människans möjlighet till fullbordan, vilket kan ses som en slags utopi.(Larsson, 2011.s.29-40).

1.7.3 Religion och sekulärism

Vi har försökt att finna definitioner för att bättre förklara och avgränsa vad vi menar med våra termer ”religiös” och ”sekulär”, utan att finna något som passar. Vi har dock redan gjort avgränsningen att vi definierar religion som kristendom. Larsson definierar endast katolicism och vi kan inte endast använda denna för att avgränsa religion (Larsson 2011.s.105-115). Vi menar istället att vi kan utgå från en bred allmän uppfattning vad det innebär att vara religiös eller sekulär exempelvis referenser till Gud eller bibeln tolkar vi som religiösa medan referenser till sekulära lagar eller likgiltighet till religion signalerar en sekulär hållning.

1.8 Socialpolitiska frågor

Få politiska frågor orsakar så stor debatt i USA som socialpolitiska frågor. Vi har valt att studera utvalda stycken som tar upp legalisering av abort och samkönade äktenskap samt stamcells forskning eftersom dessa frågor verkar ha varit de största så kallade religiösa moralfrågorna under valet utifrån det mediamaterial vi studerat. Vi menar att dessa frågor är speciellt intressanta att vidare studera eftersom de verkar spela en avgörande roll i hur människor röstar, i större utsträckning än andra frågor eftersom de flyter över partigränser och är oberoende av politisk färg. Om den amerikanska partipolitiken i huvudsak består av två block, det republikanska och det demokratiska partiet, och rösterna delas mer eller mindre jämt mellan dem kan den grupp som röstar efter moraliska eller religiösa frågor istället för politisk färg få en vågmästarroll, eftersom de istället röstar på den kandidat som uppfyller deras religiösa och så kallade moraliska krav. Hur väl en presidentkandidat och hans parti utnyttjar dessa klyftor i samhället anser vi kan vara avgörande för valresultatet.

I den litteratur vi har läst ingår de socialpolitiska frågor vi valt att studera under termen ”Moral Values”, eller ”moraliska värderingar” på svenska. Denna term har kritiserats av många eftersom den anses vara för vag eftersom den inte klargör vilka frågor som ingår. Undersökningar av väljarbeteende i valet 2004, där tillfrågade fick svara på vilka frågor de ansåg vara viktigast: ”Moral Values”,

”Foreign Policy” eller ”Economic Policy”. Dessa undersökningar gjordes av NEP (National Election Pool) och har kritiserats därför att de inte klargjorde vad som menades med ”Moral Values” för de som deltog (Green, J. C., (2010[2007], s. 68). Inom termen ”Moral Values” skulle exempelvis presidentkandidatens personliga egenskaper som civilkurage kunna ingå, och man kunde inte per automatik anta att de tillfrågade uppfattade att socialpolitiska frågor ingick i definitionen. Vi menar dock att de flesta väljare kopplade termen ”Moral Values” till åtminstone en av våra aktuella frågor, dels p.g.a. den rådande debatten men också eftersom det var och är en allmänt vedertagen term som används i sammanhang då dessa frågor diskuteras (Kathrine Q. Seelye, 2004).

I en annan undersökning av väljarbeteende som genomfördes efter valet, av Pew Research Center (PRC), ställdes samma fråga men ännu en fråga: Vad menar du med ”Moral Values”. Sedan delades resultaten upp i två olika grupper, de som hade satt ”Moral Values” som första prioritering, de med andra prioriteringar, och sedan kombinerades de olika svaren. Av de som hade ”moral values” som sin första prioritering hade 2/5 nämnt abort, äktenskap, eller stamcellsforskning, 1/3 nämnde religion, traditionella familjevärderingar. De senare är visserligen inte lika specifika som de tre första, men vi anser ändå att dessa också kan ingå i samma grupp som våra socialpolitiska frågor. Totalt sett ansåg alltså 2/3 av de tillfrågade att våra socialpolitiska frågor ingick i termen ”moral values”. Det skall dock även nämnas att 1/3 menade att termen ”moral values” betydde något annat exempelvis hur ärliga eller trovärdiga presidentkandidaterna var (Green, J. C., (2010[2007], s. 68-69).

Vi menar dock att detta resultat påvisar att våra socialpolitiska frågor var aktuella och viktiga för många väljare i valet 2004. Totalt sett utgjorde så kallade ”moral values” väljare ca 1/4 av de som röstade i valet 2004, och även om detta är en minoritet menar vi att det är en avgörande sådan eftersom de i överväldigande antal röstade på Bush, enligt NEPs undersökning röstade 82 procent av ”moral values” väljarna på Bush och endast 18 procent på Kerry. I samma undersökning fick visserligen Kerry 74 procent av de som hade ”Economic Policy” som högsta prioritet, medan Bush fick 26 procent i samma grupp (Green, J. C., (2010[2007], s. 70-71). Skillnaderna här är dock mindre men eftersom Bush vann valet med 51procent mot 48 procent, menar vi att även dessa små skillnader kan ses som avgörande (Kathrine Q. Seelye, 2004).

Vi anser att NEP:s undersökningar är användbara och tillförlitliga av många skäl bland annat får endast människor som faktiskt röstat delta och antalet deltagare är stort dvs. fler än 13 000 (Green, J. C., (2010[2007], s. 6). Dessa undersökningar som vi tagit del av är statistisk data och de visar endast trender och ungefärliga observationer av sociala fenomen och mänskligt beteende. Därför

använder vi oss också främst av dessa som en fingervisning och för att styrka vårt initiala antagande att det ämne, och de frågor vi valt var aktuella under det amerikanska presidentvalet 2004.

2 Amerikansk politik

2.1 Republikanernas partiprogram

2.1.1 Stamceller

I avsnittet som handlar om stamcells forskning, beröms president Bushs ställningstagande som lägger fokus på adulta¹ stamceller och som ska förhindra att statliga medel används till att uppmuntra förstörelsen av mänskliga embryon. Och partiet skriver att de helt höll med när Bush 2001 sa att ”... de medicinska etikerna är inte gränslöst applicerbara. Det finns åtminstone en tydlig linje: vi tar inte livet av några för att medicinskt gynna andra” (The American presidency project 1).

2.1.2 Abort

Synen på aborträtten är som tidigare nämnts en av våra viktigaste variabler, och eftersom det är ett hett debattämne i USA har republikanerna tagit med sina ståndpunkter i partiprogrammet. För att skydda sig mot utomäktenskapliga graviditeter och mot könsjukdomar är avhållsamhet den rekommenderade metoden. Republikanerna motsätter sig i texten skolbaserade kliniker och program som handlar om rådgivning och tjänster rörande preventivmedel och aborter. Vidare tar man tydligt ställning i frågan om ofödda barns rättsliga status då man stöder en lag som gör att om en person begår ett våldsbrott mot en gravid kvinna ska denne straffas som om brottet hade begåtts mot två personer (The American presidency project 1).

¹ Det vill säga stamceller som finns i vuxna människokroppar.

2.1.3 Äktenskapet

I partiprogrammet tar man tydligt ställning för kärnfamiljen, i formen mamma-pappa-barn. Och partiet motsätter sig alla försök från domare och byråkrater att "tvinga stater att erkänna andra levnadsarrangemang som jämbördiga till äktenskapet", lite längre fram kallas äktenskapet "civilisationens mest fundamentala institution". (The American presidency project 1).

2.2 Demokraterna

Republikanska presidentkandidater har knappast ensamrätt på att prata om Gud men när en demokratisk kandidat tar upp ämnet i debatter blir han eller hon därefter ofta förhörd om deras största synder och vilket som är deras favoritbibelcitat. Däremot ifrågasätts nästan aldrig en republikansk kandidat i samma situation (The Economist 2007).

Tvårt emot förväntningarna innehåller demokraternas partiprogram, till skillnad från republikanernas, flera hänvisningar till Gud. Däremot saknar programmet ställningstaganden i de för oss viktiga socialpolitiska frågorna, men så är det betydligt kortare än republikanernas text. Därför går det inte att göra en lika omfattande beskrivning. Emellertid nämns det redan i förordet att USA bland annat är en nation byggd under Gud. Senare spinner man vidare på detta genom att skriva att ett av amerikanernas stora mål tillsammans är just att bygga en nation under Gud.

Även i miljödebatten får en religiös mening då "Gud gav Amerika extraordinära naturtillgångar; det är vår skyldighet att skydda dem". Hela miljödelen avslutas med "Det är så vi kommer säkra Guds gåvor av naturlig välsignelse för alla Guds barn i kommande generationer" (The American presidency project 2). Ett av målen är enligt samma text att göra alla amerikaner lika jämbördiga inför lagen som de är inför Gud.

2.3 Kandidaterna

2.3.1 George W. Bush

År 2004 genomförde beliefnet.com² en undersökning som visade att över hälften av de svarande att de gillade Bush tydliga moraliska ställningstagande och såg det som gott ledarskap. Samtidigt tyckte nästan en tredjedel att han pratade för mycket om religion. Denna undersökning kan ge en del av svaret till varför George W. Bush blev den kanske mest kontroversielle presidenten sedan 1970-talet. För samtidigt som hans påtagliga moraliska värderingar gav honom ökat stöd hos sina kärnväljare spädde de också på kritiken hos motståndarna (Black, 2004, s.2).

Enligt baptisten Richard Lang ska George Bush 1999 ha sagt till honom: ”I BELIEVE that God wants me to be president” (The Economist 2004a). Detta låter ju som att Bush förespråkar teokrati, men det är egentligen ett stycke taget ifrån sitt sammanhang. Bush fortsatte i verkligheten med att säga: ”But if that not happen, that’s okay. I have seen the presidency up close and personal. I know it’s a sacrifice, and I don’t need it for personal validation” (the Economist 2004a). Efter att ha läst första meningen tillsammans med de andra ser det inte lika kontroversiellt ut längre, även om han fortfarande uttryckte sig väldigt religiöst.

Men det finns fler saker som Bush har sagt som vi har tagit med i beräkningarna för vår analys. I sin kandidering 1999 inför presidentvalet året därpå fick han i en republikansk debatt frågan vilken filosof han identifierade sig mest med. Bushs svar var Kristus ”because he changed my heart” (The Economist 2004a). Under en nationell bönestund frukost 2003 sade han sig känna Guds närvaro och han har även pratat om att fatta beslut knäböjandes (The Economist 2004a).

Att jämföra George W. Bushs grad av religiositet med medelamerikanen skulle antagligen ge ett resultat som visar att han inte är extrem eller ens sticker ut. Att göra en jämförelse med andra presidenter är kanske mer överraskande men på ett annat sätt. Om man jämför med Jimmy Carter som bedrev söndagsskola och Bill Clinton som höll tal i otaliga kyrkor framstår Bushs tro som helt i linje med de övriga trots att han ständigt under sin tid som president poängterade vikten av en tro (The Economist 2004a). Men om man ser till användandet av religion i politisk retorik är det svårt att hitta någon som använt den av samma grad som Bush, under de senaste decennierna. Ur en teologisk synvinkel var därför Bushs

² En mötesplats på webben som hjälper folk tillgodose sina religiösa och spirituella behov

presidentperiod något unikt eftersom hans tal återkommande ”vävde samman teologiska principer med bibliska citat och religiösa bilder” (Black, 2004, s.2)

Viktigast för arbetets analyser är emellertid att Bush undviker att säga något som kan tolkas som att hans politik styrs av Guds vilja. Exempelvis använde han inte Gud som ett argument när han argumenterade emot samkönade äktenskap utan hävdade att det var en institution så betydelsefull för samhället att det därför inte gick att ändra (The Economist 2004a).

2.3.2 John Kerry

Inför valet 2004 stod demokraternas nominerade presidentkandidat John Kerry inför problemet hur han skulle väga sin katolska tro mot sin politiska övertygelse. Det fanns flera möjliga konfliktområden, mest framträdande var problemet i abortfrågan där hans politiska åsikt rätt till självbestämmande, pro-choice, förväntades vara på kollisionskurs med katolska kyrkan (Sullivan, 2004, s.13). Kerry liksom John Kennedy cirka 40 år tidigare, ansåg att man borde separera stat och kyrka. Detta var ett argument som traditionellt bara gick hem hos protestanter, dessutom signalerade det för många katoliker ett ointresse för religiösa frågor (Sullivan, 2004, s.14).

Innan valet 2004 var enligt Amy Sullivan en majoritet av de amerikanska katolikerna för både legaliserade aborter och användning av preventivmedel. Detta, i kombination med att de katoliker som ansåg att religion var mycket viktigt enligt undersökningar hade minskat stort åren innan, gjorde att Kerry blev en favorit bland de som ville motsätta sig kyrkan. Ytterligare omständigheter som gynnade Kerry var att pro-choice rörelsen hade ett uppsving just då och att flera andra katolska politiker hade börjat protestera mot kyrkans ”förföljelser” gjorde att han låg helt rätt i tiden (Sullivan, 2004, s.14).

2.4 Evangelikalernas påverkan på valresultatet

In presidentvalet 2000 röstade 15 miljoner evangelikalska protestanter, de motsvarade 23 procent av elektorerna, och runt 10.6 miljoner av dem röstade på Bush. 2004 stod evangelikaner igen för 23 procent av elektorerna, men fler evangelikaler totalt sett röstade och en ännu större andel av dessa lade sin röst på

Bush. I siffror blev det ungefär 3.5 miljoner extra röster för honom, vilket var en stor del av den ökningen från 50.5 miljoner röster för Bush valet 2000 till 59.5 miljoner i valet 2004. Så även om evangelikalernas betydelse för valresultatet i USA som helhet var oförändrat visade det senare valet att de hade blivit en betydligt viktigare väljargrupp för republikanerna (The Economist 2004b).

Som ytterligare bevis för denna förändring visade en studie gjord av John Green från University of Akron i Ohio att andelen evangelikaler som såg sig själva som republikaner hade ökat från 48 till 56 procent på 12 år, vilket då gjorde dem till en av de mest lojala väljargrupperna för Bush och republikanerna (The Economist 2004b).

2.5 Ohio – ett USA i miniatyr

Det finns många saker som fångar uppmärksamheten när vi undersöker val i Ohio. Exempelvis har Ohios elektorerna ända sedan 1960 alltid röstat på den vinnande presidentkandidaten. I valet 2004 fick delstaten dessutom rollen som vågmästare. Hade 60 000 ohiobor röstat annorlunda i valet 2004, hade John Kerry blivit president i USA. Nederlaget berodde på flera orsaker, bland annat på Bushs förmåga att samla väljare bakom kriget i Irak och patriotism samt att demokraterna bara hade sex heltidsanställda valarbetare i hela delstaten. En för Ohio synnerligen viktig faktor var de tidigare nämnda evangelikaler. De hade en ovanligt stor väljaruppslutning då de engagerades genom rädsla för nya lagar, särskilt tillåtande av samkönade äktenskap. Bush var den stora vinnaren av denna uppslutning och eftersom marginalerna i slutresultatet var så små fick både evangelikaler och religion stor betydelse för presidentvalet 2004 (The Economist 2008).

3 Analys

Vi har valt att referera till originaltexterna, istället för att ta med citat. För att underlätta för läsaren följer analysen den ordning som presidentkandidaterna talade i.

3.1 Debatter

Debatterna är uppbyggda på så vis att varje kandidat har två minuter på sig att besvara en ställd fråga. Kandidaterna får inte introducera sig själva men de två minuter på sig att framföra sina avslutande uttalanden. Debatterna var främst ämnade för att diskutera inrikespolitiska frågor exempelvis nationens säkerhet, sjukvård, skatter, jobb, utbildning, sjukförsäkring, invandring. Av våra socialpolitiska frågor diskuterades samkönade äktenskap, abort och stamcells forskning. All kommande fakta rörande vad som sades som tas upp under denna rubrik är taget från presidentdebatten i Tempe, Arizona 13 oktober 2004 (The American presidency project 3) samt presidentdebatten i St. Louis, Missouri 8 oktober 2004 (The American presidency project 4). Analysen är vår egen, men för att få läsaren att förstå sammanhanget kommer nedan en redogörelse för de argument vi anser går att koppla till frågeställningarna.

3.2 Debatten i Tempe Arizona

Samkönade äktenskap tas upp som första socialpolitiska fråga i denna debatt, vilket båda kandidaterna ställer sig negativa till. Istället för att tillfrågas om de är för eller emot får de istället frågan om de tror att homosexualitet är ett val.

3.2.1 George W. Bush om samkönade äktenskap

Vi tolkar att Bush, trots att han säger att han inte vet, trots allt menar att homosexualitet är ett val, på grund av hans ordval. Om man *vill* leva som homosexuell som vuxen får man det. Detta ser vi som en ”konservativ” värdering, som kan antas bottna i hans kristna tro. I detta stycke uttrycker han även en ”liberal” människosyn eftersom han menar att människor är fria att fatta egna beslut och att de skall tillåtas göra detta.

Han menar dock att det amerikanska samhället inte bör förändras bara för att vissa individer tolereras och ställer sig därmed negativ till ”sammanslagning”. Han menar att äktenskapet är heligt och att det måste skyddas för att förbli en institution mellan en man och en kvinna. Detta är en klart ”religiös” värdering som vi också tolkar som ”konservativ”.

Han nämner sitt förslag att ändra i konstitutionen eftersom han anser att *aktivistdomare* försöker förändra äktenskapets definition. Detta är en ”konservativ” inställning till ”sammanslagning”, och Bush anser att hans strikta religiösa tolkning av äktenskapets definition är den rätta.

Bush avslutar med att igen påpeka att människor och inte domare skall fatta beslut kring definitioner av äktenskapet. Han menar underförstått att USA är ett kristet land och att äktenskapet måste skyddas. Han ger även uttryck för att hans ”utopi” är ett religiöst samhälle med kristna värderingar och att det är hans och folkets moraliska skyldighet och rätt att definiera samt skydda äktenskapet som en institution mellan en man och en kvinna. Han uttrycker inte det i klartext, men utifrån hans engagemang antar vi att Bush anser att äktenskapet är, om inte det viktigaste i alla fall en viktig del i samhället och hans värderingar kring detta är religiösa.

3.2.2 John Kerry om samkönade äktenskap

Kerry börjar besvara frågan genom att säga att alla ä Guds barn. En manifest kristen värdering. Kerry menar man föds som homosexuell. Vi tolkar detta som att han menar att homosexualitet inte är ett val, och vi menar att detta kan ses som en ”liberal” värdering. Hans argumentation i resten av stycket är inte klar, men det är klart att han anser att människor ska få leva som de känner att Gud skapade dem. Kerry utstrålar här likt Bush sina egna kristna värderingar, med skillnaden att Bushs tolkning är mer religiöst konservativ.

I nästa stycke säger Kerry att även han anser att äktenskap skall vara reserverat för att endast gälla en man och en kvinna. Detta anser vi att han baserar på sin religion och det är därför en ”religiös” värdering. Även i detta stycke är Kerrys argumentation inte speciellt tydlig, men han verkar poängtera att USA är ett fritt land och att människors rättigheter måste respekteras, eftersom detta står i konstitutionen. Som ett alternativ till äktenskap föreslår Kerry att homosexuella skall få ingå i partnerskap och att dessa skall tilldelas samma rättigheter och förmåner som äktenskapet ger. Kerry ger inte ett särskilt starkt intryck om vilka värderingar han håller, men vi anser ändå att han visar en något liberal syn på ”samhällsomvandling” och religiösa ”grundvärderingar”. Hans moralsyn är delvis religiös eftersom han väljer en strikt tolkning av äktenskapet och eftersom han menar Gud vill att allas rättigheter skall respekteras. Hans människosyn och samhällsteori är liberal eftersom han anser att människor skall få leva som de är födda och att det är viktigt att homosexuella par skall tilldelas rättigheter och att dessa skall respekteras. Kerry ger inte uttryck för någon utopi och han verkar inte vara lika passionerad i frågan kring äktenskapet, även om han anser att det bara finns en definition. Vi anser att han värderingar i denna fråga är religiösa.

Nästa ämne som tas upp är abortfrågan, och i samband med denna nämns även stamcell forskningsfrågan. Kerry blir adresserad först och får frågan hur han ser på det faktum att somliga ärkebiskopar i USA har sagt att det vore en synd att rösta på honom pga. hans åsikter i abort-och stamcells fråga.

3.2.3 John Kerry om abort och stamcells forskning

Kerry uttrycker i denna fråga ”sekulära” och ”liberala” grundvärderingar, eftersom han anser att religiösa värderingar och moral syn inte kan appliceras på samtliga medborgare och att individer skall få fatta egna beslut. Han anser att kvinnor ska få bestämma över sina egna kroppar. Det finns dock ett inslag av religiösa värderingar i detta stycke eftersom han uttrycker att beslutet att göra abort eller inte är mellan en kvinna och hennes Gud.

Vidare påpekar Kerry att han är katolik och att tro har varit viktigt för honom sedan han var ung. Han ger inte direkt uttryck för religiösa värderingar, men vi anser att han genom att han genom att ta upp sin egen religiösitet vill ge intryck av att han har sådana. Kerry ger även uttryck för en ”sekulär” och ”liberal” samhällsteori då han påpekar att religiös tillhörighet inte definierar en person och att detta inte borde spela någon roll när en president väljs.

Kerry verkar vilja ge intryck av att vara mycket mer religiös än vad han har gett intryck av att vara tidigare i debatten, men precis som innan har hans argumentation sekulära inslag. Han nämner till exempel att allt man gör och alla beslut man fattar som måste ledas av ens tro, men han menar å andra sidan att denna tro inte skall påtvingas andra genom till exempel lagar. Han citerar Bibeln och ger uttryck för religiösa grundvärderingar, ”religiös” moral syn när han exempelvis nämner att hans tro har lett honom till att bekämpa fattigdom, försvara miljön, likställdhet och rättvisa vilka enligt Kerry kommer från hans tro. Han avslutar med att påpeka att det är viktigt för en president att ha tro och ledas av denna. Han visar även här tecken på religiösa grundvärderingar.

3.2.4 George W. Bush abort och stamcells forskning

I sin inledning gör Bush direkt klart att han negativt inställd till aborter och att alla medlemmar i samhället räknas. Vi anser att Bush här menar att även embryon och befruktade celler skall räknas som individer och detta räknar vi som en ”religiös” moral syn och grundvärdering, vi menar även att Bush här antyder att hans utopi är ett samhälle som präglas av hans religiösa tolkningar. Han menar även att lagar som kan minska antalet aborter bör stiftas, och detta påvisar en konservativ samhällsteori. Bush visar även tecken på ”religiösa” grundvärderingar och moral syn samt en ”konservativ” samhällsteori när han uttrycker att adoption och sexuell avhållsamhet är alternativ till abort, och att dessa val är att föredra.

3.3 Debatten i St. Louis, Missouri 8 oktober 2004

3.3.1 Kerry i debatten

Vi börjar med att placera in de båda kandidaterna i dimensionerna som presenterades i metoddelen. I grundvärderingar och människosyn vill vi kategorisera Kerry som liberal därför att han tror på att människan behöver frihet för att på egen hand förverkliga sina drömmar. Argumenten är i hög grad även sekulära då han framhäver att hans religiösa övertygelse inte ska påverka dem av annan tro. Synen på samhällsomvandling är även den liberal, exempelvis måste man våga gå framåt i stamcells forskningen för att utvecklas. Det är inga

revolutionära förändringar han förespråkar utan mer korrigeringar av den rådande politiken. Efter denna debatt skulle om man endast ser till våra frågor, Kerrys utopi se ut ungefär som en stereotypisk liberal skulle se den, där utbildade personer fattar bra beslut och där statens uppgift är att underlätta för dem att genomföra dem, men samtidigt gör så att det uppstår minimala intressekonflikter med andra individer.

3.3.2 Bush i debatten

Om Kerrys grundvärderingar är liberala och sekulära så gäller det motsatta för Bush. Enligt honom finns det många etiska principer som ska styra livet och dessa ska inte brytas. Samhällsförändringar bör därför ske gradvis för att behålla social harmoni och stabilitet. Staten ska inte lägga sig i familjeangelägenheter genom att exempelvis finansiera aborter för minderåriga utan föräldrarnas vetskap. En viktigaste enhet blir då, förutom nationen, också familjen, vilket vi betecknar som konservativt. Bush talar gärna om moral, men det är svårt att i denna debatt exakt säga vad som menades. Han undviker att tala om livet som Guds gåva, men den moral han syftar på kan antagligen inte sägas vara liberal eller sekulär. Det handlar nog därför helt enkelt om ”gamla” värderingar som ses som en viktig stöttepelare, så synen på moral är i det fallet konservativt. Bushs utopi i debatt handlar liksom Kerrys om att människor ska fatta bra beslut. Han verkar ha en större tilltro till att staten ska påverka detta med hård lagstiftning istället för genom utbildning.

3.4 George Bush i tal

Vi har läst ca 20 tal från varje presidentkandidat och valt ut fyra av dessa för att studera närmre.

Sammanlagd analys av fyra tal av George W. Bush (Presidential Rhetoric)

”The Compassionate Conservative Agenda”, 3 augusti, 2004

”More Campaign Remarks in Pennsylvania”, 22 oktober, 2004

”Nomination Acceptance Address”, 2 september, 2004

”Campaign Remarks in Wisconsin”, 26 oktober, 2004

Många av George W. Bushs tal är förvånansvärt lika varandra och överlag är han mycket konsekvent i sitt val av utvalda ämnen. Även om socialpolitiska frågor inte tar störst plats i hans tal är han i vilket fall noggrann att ta med dessa, och faktum är att de figurerar mer eller mindre i så gott som varje tal och de adresseras ofta samtidigt eftersom de alla är så kallade "moral values". I de tal vi valt att studera närmre följer Bush i stort sett de principer han även gjorde debatterna. Han uttrycker dock än tydligare i talen att han har en "religiös" moral syn och i hans utopi kan endast män och kvinnor gifta sig med varandra och stamcells forskning och abort är förbjudet.

I relation till stamcells forskning påpekar han att han är emot klonandet av människor och vill förbjuda detta eftersom människan enligt honom är skapad av Gud och endast Gud har rätt att skapa liv. Han säger flera gånger bokstavigttalat att äktenskapet, den traditionella familjen och mer specifikt kärnfamiljen de viktigaste fundamenten i det amerikanska samhället och civilisationen i övrigt, och att dessa måste skyddas och bevaras. Bush ger även uttryck för en "konservativ" samhällsteori och syn på samhällsomvandling samt religiösa och konservativa grundvärderingar. Han påpekar även att han anser att John Kerry inte kan kalla sig för konservativ pga av hans ställningstagande i socialpolitiska frågor, utan påstår att han snarare är extremt långt åt vänster. Vi har inte funnit några direkta citat eller referenser till Bibeln i något utav Bushs tal, dock anser vi att hans språk ofta är färgat av traditionella kristna värderingar.

3.5 John Kerry i tal

Sammanlagd analys av fyra tal av John Kerry (The Presidential project 5 & Presidential Rhetoric).

"Accepting the Presidential Nomination", 29 juli 2004

"Speech in Broward", 28 oktober 2004

"Remarks at East Mt. Zion Baptist Church", 3 oktober 2004

"Remarks to the National Baptist Convention", 9 september 2004

I sitt tacktal efter nominering till presidentkandidat för det demokratiska partiet talar Kerry bland annat om familjevärderingar. Han slår fast att värderingar inte bara är ord utan det är något alla lever efter. Därefter citerar han ett av de tio budorden: "hedra din far och din mor" och menar att denna sorts

familjevärderingar är vad han tror på. Längre fram i talet sa han att han inte representerar någon religion men att religionen har gett honom värderingar att leva efter. Kerry vill inte hävda att Gud står vid hans sida, men att vi alla ska be för att vi står på Guds sida.

24 oktober höll Kerry ett tal i Fort Lauderdale i Florida, talet innehåller en unik del där han säger sig under Vietnamkriget lärt sig att tro på ett högre syfte som han sedan levde efter i 30 år som åklagare och senator. Han passar även på att klämma in ett bibelcitat från Jakobsbrevet: ” Så är det också med tron: i sig själv, utan gärningar, är den död” (2:17) (Presidential Rhetoric 1).

Värt att notera är två andra tal som Kerry höll för baptistförsamlingar. Återigen användes citatet från Jakobsbrevet. (Presidential Rhetoric 2&3). Även om dessa båda tal behandlar frågor som handlar relativt lite om tro och värderingar finns det en stark moralisk tendens. Människors handlingar kan vara rätt eller fel i Guds ögon.

Till skillnad mot debatterna har Kerry i talen lagt mer vikt vid tro och värderingar. Bibelcitatet gör att han istället för att gå mot den sekulära och den liberala dimensionen mer hamnar i den religiösa. Det finns dock en stor felkälla här, eftersom vid två av talen var publiken baptistisk och därför var det kanske viktigare att lägga in vissa citat och värderingar. Dessutom talar Kerry väldigt lite om våra socialpolitiska frågor, då en större del av tiden läggs på att kritisera kriget i Irak och Bushs ekonomiska politik som antagligen är lättare och mer konkreta måltavlor. Hans anspråk på att ha försökt leva efter sin tro på ett högre syfte även under sin tid som åklagare gör att han antagligen, lite ironiskt, kanske skulle passa in i republikanska partiprogrammet för domarämbetet.

4 Resultat & slutsats

Vi ville titta närmre på det amerikanska presidentvalet 2004 för att se hur religion användes av presidentkandidaterna under valkampanjen genom att granska hur de diskuterade socialpolitiska frågor. Vår hypotes är att Bush hade tydligare religiösa ståndpunkter än Kerry samt att hans ställningstagande i socialpolitiska frågor lockade till sig fler religiösa väljare. Vi trodde att Bush på detta sätt lockade till sig avgörande röster från olika kristna grupper under valet 2004. Hur har vår hypotes påverkats av vår undersökning och analys? Har den förstärkts eller försvagats?

Det har varit mycket intressant att studera material från presidentvalet 2004, och vi har gjort flera oanade upptäckter. För det första nämndes inte våra utvalda socialpolitiska frågor så ofta i texterna som vi trodde att de skulle göra. De tidningsartiklar vi studerat från perioden precis efter valet indikerade att våra frågor skulle ha tagit mycket större plats i kampanjmaterialet än vad de gjorde. Många av talen var mycket lika varandra och det ämne som togs upp absolut oftast var kriget i Irak och 11 september. Detta var dock ingen överraskning eftersom detta var det första valet sedan terrorattackerna, men vi anser att detta i sin tur inte betyder att de idéer som framträdde inte var viktiga eller intressanta. Genom vår analys har vi fått en ännu tydligare bild av var kandidaterna stod ideologiskt, och vi menar att de gånger de diskuterade socialpolitiska frågor och sättet de hanterade dessa på ändå gjorde skillnad för valresultatet. Vi gör detta antagande eftersom det väljarundersökningar vi tagit del av indikerar att ”moral values” var viktiga i valet av kandidat, och många väljare ansåg att en eller flera av våra socialpolitiska frågor ingick inom denna term. Vår slutsats är alltså att det inte nödvändigtvis går att mäta hur stor roll våra frågor spelade i valet baserat på hur frekvent de förekom i talen eller hur stor plats de tog utan istället *om* och *hur* kandidaterna tog upp dem.

Vi anser att Bush har dragit det längsta strået i majoriteten av det material vi studerat från valet 2004. Vi menar inte att han fört bättre argument eftersom vi inte genomfört en diskursanalys, utan snarare att han konsekvent var mer tydlig än Kerry i sitt budskap och sina ståndpunkter. Detta har vi sett då det varit lättare att placera Bush inom givna dimensioner, och dessa har varit antingen ”religiösa” eller ”konservativa”. Kerry å andra sidan svävar mellan fler olika dimensioner då han ställer sig negativ till samkönade äktenskap, men för utökade rättigheter för

homosexuella och ställer sig positiv till abortfrågan och för stamcells forskning på redan existerande linjer av celler. Vi finner flera tillfällen där Kerrys uttalanden kan placeras inom alla fyra kategorier: ”religiös”, ”sekulär”, ”konservativ” och ”liberal”.

Bushs tydligare profil gentemot väljare kan också ses genom att hans uttalanden mycket tydligare reflekterar den profil det republikanska partiet utmålar i sitt partiprogram. Kerrys återspeglar även han många punkter från sitt partis program men inte på ett lika självklart sätt. Även inom kategorin ”framing” menar vi att Bush får ses som vinnaren. Detta går att anknyta till de ovannämnda punkterna då vi menar att Bush som politisk aktör byggt en tydlig ”frame” som består av religiösa och konservativa värderingar, en verklighet som många väljare har sett och anslutit sig till.

Den ”frame” som Kerry försökt bygga är mycket mer otydlig eftersom hans värderingar ligger så långt ifrån varandra blir denna ”frame” mycket stor och enligt oss svagare. Vi finner många fall i texterna där Kerry uttrycker ”sekulära” eller ”liberala” värderingar för att tala till vissa väljare, men sedan använder sig av religiösa anekdoter, berättelser om sin egen tro för att appellera till andra. I frågan om samkönade äktenskap menar Kerry att det enligt honom är fel och ger uttryck för ”religiösa” värderingar och att staten inte skall definiera äktenskapet, detta trots att han röstade nej till DOMA. När däremot abortfrågan diskuteras är han tydligt positiv och påvisar ”sekulära” värderingar och röstade nej till ”Partial Abortion Ban Act” och ”Unborn Victims of Violence Act”. Hans syn i denna fråga går stick i stäv med den katolska kyrkans officiella ståndpunkt och hans tro verkar inte vara en lika stor faktor här.

Det är alltså inte nödvändigtvis positivt att vända sig till flera olika väljargrupper, då det i detta fall var mer lönsamt att skapa en mindre och tydligare ram med hjälp av snävare värderingar. Det skall även sägas att det inte nödvändigtvis var Bush tydliga ståndpunkt i ”moral values” frågan eller bruk av religion för att diskutera dessa som gjorde att han lockade fler väljare och vann valet. Svaret kan också vara så enkelt att hans och det republikanska partiets politik helt enkelt återspeglade det samhällsklimat som rådde vid tillfället och adresserade de frågor som var viktiga för väljare. Eller att en kombination av de två hade en effekt på valresultatet, båda två får stöd av det mediamaterial, politiska texter samt statistik vi tagit del av i vår studie. Vår slutsats är att religion fortfarande i allra högsta grad är en faktor i amerikanska presidentval och att så även var fallet 2004, och vi såg detta genom att studera våra utvalda socialpolitiska frågor. Vår hypotes som vi hade vid arbetets början har alltså förstärkts genom att applicera och besvara våra frågeställningar (se 1.2).

4.1 Slutdiskussion

Vi anser att det finns ett samband mellan presidentkandidaternas religiösa ställningstaganden i diskursen kring de socialpolitiska frågor som var aktuella vid val tillfallet och hur många amerikanska väljare röstade 2004. Detta har vi sett i vårt utvalda textmaterial. Vi menar att Bushs tydliga ställningstagande till frågorna bidrog positivt till hans kampanj samt att hans attityder låg rätt i tiden. Vi tycker oss kunna se en korrelation mellan den statistik som visar hur folk röstade, vilka frågor de ansåg vara viktiga och hur kandidaternas syn på socialpolitiska frågor samt hur de ställde sig till dessa. Detta bevisar inte hur människor röstade på individ nivå, utan snarare generella trender. Vår avsikt med denna uppsats var att finna dessa samband, beskriva den politiska verkligheten 2004 genom beskrivande idéanalys. Våra resultat kan inte definitivt bevisa att religion eller socialpolitiska frågor avgjorde valet 2004 men vi har genom vårt arbete bevisat att de var viktiga och att det var och är viktigt för amerikanska presidentkandidater att avläsa vilka sociala trender som råder och hur de använder religion och talar till religiösa väljare under valkampanjen.

Vi är medvetna om att hur stor plats religiösa frågor tar är beroende av andra faktorer, och de är inte nödvändigtvis avgörande då andra frågor som exempelvis ekonomi eller utrikespolitik kan vara av större vikt för väljare. I det material som vi tagit del av kan vi dock se att socialpolitiska frågor var viktiga för många väljare 2004, och därför var de även viktiga för presidentkandidaterna och deras partier.

Bush vann valet av många orsaker och vi menar att en av dessa var hans tydliga religiösa identitet och ställningstagande i socialpolitiska frågor eftersom de idéer han gav uttryck för gick att återfinna i det amerikanska samhället.

Under ett tal i Wisconsin sa Bush att Kerry befann sig utanför ”a mainstream in American politics” och enligt den statistik och de texter vi tagit del av verkar det som att hans idéer även låg utanför de sociala normer och trender som rådde i USA 2004 (”Campaign Remarks in Wisconsin”, 26 oktober, 2004). Även om Bush vann valet med en liten marginal, menar vi att hans hantering av socialpolitiska frågor och de religiösa idéer han gav uttryck för bidrog positivt till hans valkampanj och följande vinst.

5 Referenser

The American presidency project (2004a). *Republican party platform of 2004*.
http://www.presidency.ucsb.edu/papers_pdf/25850.pdf (hämtad 2011-11-25)

The American presidency project (2004b). *Democratic party platform of 2004*.
<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=29613#axzz1h2L3eqoz>
(hämtad 2011-11-25)

The American presidency project (2004c). *Presidential Debate in Tempe, Arizona*.
<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=63163#axzz1fxobnq4s>
(hämtad 2011-12-25)

The American presidency project (2004d). *Presidential Debate in St. Louis, Missouri*.
<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=72776#axzz1fxobnq4s>
(hämtad 2011-11-25)

The American presidency project (2004e). *Accepting the Presidential Nomination at the Democratic National Convention in Boston*.
[:http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=25971#ixzz1i7fzmSC9](http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=25971#ixzz1i7fzmSC9).
(hämtad 2011-12-29)

Black, AE. (2004). 'With God on Our Side: Religion and Theology in George W. Bush`s Public Rhetoric', *Conference Papers -- American Political Science Association*, s. 1-16, Political Science Complete, EBSCOhost, Hämtad 11 December 2011.

Bengtsson, B. (2011). *Frame dynamics and stakeholders in risk governance: a study of EU food safety and GMOs*. Diss. Lund : Lunds universitet, 201

Beckman, L. (2005). *Grundbok i idéanalys: det kritiska studiet av politiska texter och idéer*. Stockholm: Santérus

Bergström, G. & Boréus, K. (red.) (2005). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. 2., [omarb.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Connelly, M. (2004). How Americans voted: A political portrait. *New York Times*. 7 nov.
<http://www.nytimes.com/2004/11/07/weekinreview/07conn.html?scp=12&sq=2004+election+religion&st=nyt> (hämtad 2011-12-15 kl. 16:08)

The Economist (2007) Believe it or not. *Economist*. 11 december
<http://www.economist.com/node/10277230> (hämtad 2011-12-31)

The Economist (2008) The big, bellwether battlefield. *Economist*. 31 juli.
<http://www.economist.com/node/11848408> (hämtad 2011-11-25)

The Economist (2005). You ain't seen nothing yet. *Economist*. 23 juni.
<http://www.economist.com/node/4102212> (hämtad 2011-11-25)

The Economist (2004a) A hot line to heaven. *Economist*. 16 december.
<http://www.economist.com/node/3502861> (hämtad 2011-11-25)

The Economist (2004b) The triumph of the religious right. *Economist*. 11 november. <http://www.economist.com/node/3375543> (hämtad 2011-11-25)

Esaiasson, P. (2007). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 3., [rev.] uppl. Stockholm: Norstedts juridik

Green, J. C. (2010[2007]). *The faith factor: how religion influences American elections*. Washington, D.C.: Potomac

Larsson, R. (2011). *Politiska ideologier i vår tid*, Lund: Studentlitteratur

The Pew Forum on Religion and Public Life. (2011).
<http://religions.pewforum.org/reports>

Pilger, J. (2004), 'Bush or Kerry? No difference', *New Statesman*, vol. 133, nr. 4678, s. 18-20, Literary Reference Center, EBSCOhost, Hämtad 18 December 2011

Presidential Rhetoric = Presidential rhetorics hemsida. *Speeches from the 2004 presidential campaign*. <http://www.presidentialrhetoric.com/campaign/> (hämtad 2012-01-3)

Seelye, K. Q. (2004). The 2004 elections: the electorate- the voters; Moral Values Cited as a Defining Issue of the Election. *New York Times*. 4 november. <http://query.nytimes.com/gst/fullpage.html?res=990DE7D7173CF937A35752C1A9629C8B63&scp=2&sq=moral+values&st=nyt> (Hämtad 2011-12-21 kl. 11:43)

Sullivan, A. (2004), 'Kerry & Religion' *Commonweal*, vol. 131, nr. 11, s.13-14, Literary Reference Center, EBSCOhost, (hämtad 2011-12-18)